

HÅLOGALAND LAGMANNSRETT

Å R S M E L D I N G 2 0 1 9

Bodø sett fra Nyholmen

Foto: Bjørnar Eirik Stokkan

Hålogaland lagmannsrett er Nord-Norges anke-domstol og en av seks lagmannsretter i Norge. Lagdømmet omfatter fylkene Nordland og Troms og Finnmark – fra Bindal kommune i sør til Svalbard i nord og fra Sør-Varanger kommune i øst til Jan Mayen i vest – med Svalbard i tillegg. Samlet utgjør vårt geografisk område mer enn en tredjedel av fastlands Norge.

Lagmannsretten ledes av en førstelagmann, som sammen med lagmann og administrasjonssjef forestår den daglige drift. Domstolen har i tillegg 15 lagdommere, en jordskiftelagdommer, en jordskifteutreder, en IKT-medarbeider og sju saksbehandlere. Alle har kontorsted i Tinghuset i Tromsø. Lagmannsretten har knyttet til seg et antall ekstraordinære lagdommere, som er dommere som har gått av med pensjon, og som tilkalles til den enkelte sak.

Hålogaland lagmannsrett er ankeinstans for de 14 tingrettene i lagdømmet, og behandler både sivile saker og straffesaker, over-skjønn, anke over avgjørelser fra jordskifterettene og saker som er behandlet i Trygderetten, som er et domstollignende forvaltningsorgan.

Lagmannsretten har sitt hovedsete i Tromsø, men også faste rettssteder med egne lokaler i Mosjøen og i Bodø. De fleste saker fra Nordland behandles der, med mindre det av hensyn

til befarings eller andre særlige grunner er behov for å sette rett andre steder i fylket. I Troms er det, utenfor Tromsø, særlig i Harstad det settes rett. Lagmannsretten mangler egnede lokaler for større saker i Vestfinnmark, noe som medfører at slike saker i stor grad behandles i Tromsø. Større saker fra Østfinnmark kan behandles i Vadsø. For andre typer saker fra Finnmark settes rett ved behov på ulike steder.

I 2019 ble 63 % av rettssakene avviklet i Tinghuset i Tromsø, 37 % i resten av landsdelen. Sakene berammes med grunnlag i samfunnsøkonomiske betraktninger som blant annet tar hensyn til hvor mange personer som må reise som følge av valg av rettssted. Reduserte bevilgninger og økte reisekostnader krever tiltakende sentralisering. Alle dommerne og flere av saksbehandlerne deltar i reisevirksomheten.

Nesten en tiendedel av landets befolkning bor i Nord-Norge. Hålogaland lagmannsrett har tilsvarende andel av saker som kommer inn til landets lagmannsretter og av landets lagdommere, mens andel saksbehandlere er noe lavere. Vi er stolte av at Hålogaland gjennom hele 2000-tallet har vært landets mest tidseffektive lagmannsrett.

Stabile verdier – endrede arbeidsmåter og rammebetingelser

Vårt mål er å treffe riktige avgjørelser innen rimelig tid, som møtes med respekt og tillit hos partene i sakene, aktørene som opptrer for lagmannsretten og allmennheten. Domstolenes ide- og verdigrunnlag – uavhengighet, rettssikkerhet og tillit – er styrende for virksomheten. At avgjørelser holder høy kvalitet, treffes innen rimelig tid og etter betryggende saksbehandling, er viktige elementer for å opprettholde den høye tilliten domstolene har i befolkningen. At vi viser åpenhet, er tilgjengelig og har evne til omstilling i takt med samfunnsutviklingen, skaper også tillit.

Prosjektet Digitale Domstoler, som gjennomføres av Domstoladministrasjonen sammen med domstolene, skal forenkle og forbedre rettsprosessen gjennom nye digitale arbeidsmåter, og lede frem til en papirløs prosess. Endringene krever ny kompetanse i domstolene, nye verktøy og evne og vilje til å endre våre arbeidsmåter, men innebærer samtidig økt kvalitet og effektivitet, og er ressursbesparende. Hålogaland lagmannsrett er langt fremme i dette arbeidet, og vi tar fortløpende i bruk nye digitale verktøy i vår interne saksbehandling, i rettsmøter og i kommunikasjon med aktørene i sakene.

Lagmannsretten deltar sammen med Nord-Troms tingrett i prøveprosjektet «Opptak i retten» i regi av Domstoladministrasjonen. Det foretas lyd- og bildeopptak av forklaringer som gis for tingretten. Disse gjenbrukes ved avspilling under ankeforhandlingen for lagmannsretten i stedet for eller i tillegg til at vedkommende part eller vitne innkalles på nytt. Formålet med prosjektet er å skaffe til veie kvalifisert beslutningsgrunnlag for en ny fremtidig ordning med opptak og gjenbruk av forklaringer, slik et lovutvalg foreslo i 2017 i utredning om ny straffeprosesslov. Lagmannsretten har i 2019 gjennomført 19 ankeforhandlinger hvor vi gjenbrakte opptak av forklaringer fra tingretten, og flere saker er berammet i 2020.

Domstolene skal i en tid med stadig reduserte driftsbudsjetter som følge av avbyråkratiseringsreformen, innføre nye, digitale arbeidsmåter og møte Stortingets og brukernes krav til effektivitet. Dette gir oss utfordringer i den daglige driften. Det er lite byråkrati i domstolene, og det er vanskelig å oppfylle kravene om besparelser i et allerede stramt budsjett.

Riksrevisjonen la i oktober 2019 frem en rapport om undersøkelse av saksbehandlingstid og effektivitet i domstolene, og rettet der sterk kritikk til domstolene og Domstoladministrasjonen for fristoversittelser og manglende måloppnåelse. For lagmannsrettens del gjaldt kritikken særlig saksbehandlingstiden i straffesaker. Det er imidlertid vanskelig å se hvordan Stortingets mål for straffesaksbehandlingen skal kunne nås uten at det skjer prosessuelle lovendringer eller tilførsel av ressurser til lagmannsretten.

Domstolkommisjonen foreslo i delutredning om domstolstruktur i oktober 2019 å redusere antallet tingretter fra dagens 60 til 22. Lagmannsretten er enig med kommisjonen i at strukturendringer i første instans er egnet til å effektivisere saksbehandlingen i domstolene, også innenfor vårt lagdømme. Det er foreløpig uklart om forslaget vil bli fulgt opp politisk.

Befaring på Tussøya

Foto: Henriette Nazarian

Sivile saker

Domstolene er samfunnets siste linje problemløsere, men har også plikt til å forsøke å løse tvistene i minnelighet. Tvisteloven legger stor vekt på at tvister skal forsøkes forliket, og partene er ofte best tjent med løsninger som de selv har herredømme over. I 2019 mottok lagmannsretten 190 anker over sivile dommer. Det ble avsagt dom i 86 saker, 43 saker ble forliket og 62 saker ble nektet fremmet, trukket eller bortfalt av andre årsaker. Omfanget av den enkelte sak synes å være økende de siste årene.

Lagmannsretten har hatt rettsmekling som satsningsområde i 2019 og arbeidet med å få flere rettsmeklinger vil fortsette i 2020. Det ble i 2019 meklet i ti saker, og inngått forlik i åtte av disse. Økt fokus på rettsmekling i planmøter, flere kurs og seminarer for dommere som mekler, og mekling som tema i møter med advokater i regionen, er tiltak som ventes å ville gi effekt.

Hvis verdien av tvistegjenstanden er mindre enn 125 000 kroner, må partene søke lagmannsretten om samtykke til ankebehandling. I 2019 mottok lagmannsretten 19 slike søknader og samtykket til behandling av fem av disse, 13 ble nektet fremmet og en ble avvist.

I saker med høyere verdi og i saker som gjelder ideelle interesser, kan anker nektes fremmet til ny realitetsbehandling dersom lagmannsretten enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre fram. Lagmannsretten nektet i 2019 å fremme seks saker på dette grunnlag. En ble delvis nektet fremmet.

For å få behandlet en barnevernssak for lagmannsretten må partene ha lagmannsrettens samtykke. Utgangspunktet er at disse sakene er endelig avgjort etter behandling både i fylkesnemnda og tingretten, og ny sak kan startes i nemnda etter ett år. Lagmannsretten mottok 38 anker i 2019. Samtykke til overprøving ble gitt i 15 saker. Samtykke ble nektet i 19 saker og en sak ble avvist. Lagmannsretten har i 2019 hatt stort fokus på saker etter barnevernloven og henvist langt flere saker til ankebehandling enn tidligere år. Det har sammenheng med at rettstilstanden dels er uklar etter at Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) høsten 2018 dømte Norge for brudd på EMK artikkel 8 (Strand-Lobben-dommen) og senere har konstatert brudd i flere andre barnevernssaker mot Norge. Høyesterett skal i februar 2020 behandle i storkammer fire ankesaker om barnevern med sikte på avklaring av rettstilstanden.

Omlag 30 % av ankene vedrørte barn og foreldre. I tillegg til de 38 barnevernssakene gjaldt 20 av ankene tvist mellom foreldre om hvem av foreldrene barna skal bo fast hos, om samvær mv.

Lagmannsretten behandler mange saker vedrørende fast eiendom, kontraktsforhold/entrepriser/offentlig anskaffelse og erstatning. I tillegg behandles flere tvister i arbeidsforhold (oppsigelse/avskjed), arv og skifte, skatt, reindrift mv.

Tingrettene og jordskifterettene avholder skjønn for å fastsette erstatninger etter ekspropriasjon, odelstakster mv. Partene kan begjære overskjønn for lagmannsretten. Lagmannsretten fikk i 2019 inn seks begjæringer om overskjønn.

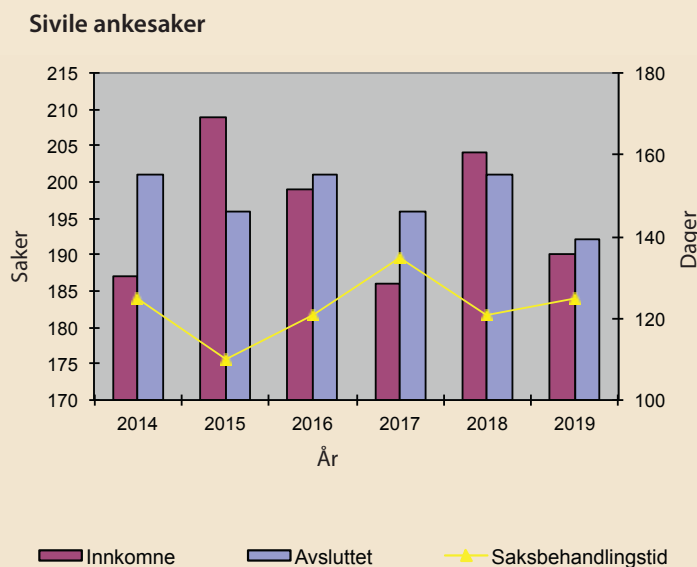
Lagmannsretten er ankeinstans for alle avgjørelser truffet etter jordskifteloven. I 2019 fikk lagmannsretten inn fire anker over jordskifteavgjørelser. Jordskiftelagdommeren deltar som en av tre lagdommere i saker som ankes fra jordskifterettene og i noen saker fra tingrettene som gjelder bruks- eller eiendomsrett til fast eiendom.

Lagmannsretten fikk i 2019 inn sju stevninger i sak til overprøving av Trygderettens avgjørelser. Behandlingsformen er som for sivile ankesaker.

Dersom anken ikke krever samtykke fra retten eller ikke blir nektet fremmet, går saksforberedelsen videre ved at det gjennomføres et planleggingsmøte mellom partene og lagmannsrettens forberedende dommer. I dette møtet fastsettes også tid og sted for muntlig ankeforhandling. For lagmannsretten er det viktig med aktiv saksforberedelse for å gi hver sak nødvendig omfang, og kortest mulig tid fram mot ankeforhandling og endelig avgjørelse.

Hålogaland lagmannsrett hadde i 2019 en gjennomsnittlig saksbehandlingstid for de sivile ankene over dom på 125 dager.

Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres vanligvis på grunnlag av skriftlig behandling av tre lagdommere. Det kom inn 132 slike anker i 2019. Saksbehandlingstiden var i gjennomsnitt 27 dager.

Jordskiftesak i Malangen

Foto: Liv Nergaard

Sak om reindrift

Dom 12. februar 2019 (LH-2018-83717)

Et reinbeitedistrikt hadde med hjemmel i reindriftsloven § 60 fjerde ledd fastsatt bruksregler med bestemmelser om et øvre antall rein per siidaandel i en siida. For flere av siidaandelene innebar dette at de måtte redusere antallet rein. Lagmannsretten kom til at § 60 fjerde ledd ikke ga distriktsstyret myndighet til å treffe bindende flertallsvedtak om fastsettelse av øvre reintall per siidaandel som ledd i en reduksjonsprosess. § 60 tredje ledd måtte anses uttømmende for så vidt gjelder adgangen til å treffe ensidig bindende vedtak om reintallsreduksjon. Distriktets vedtak ble kjent ugyldig. Anke til Høyesterett ble forkastet (HR-2019-2395-A).

Sak om offentlig anskaffelse

Dom 11. mars 2019 (LH-2018-99424)

Saken gjaldt spørsmål om brudd på regelverket for offentlige anskaffelser etter anbudskonkurranse om helsehus og omsorgsboliger i en kommune og eventuelle virkninger av dette. Lagmannsretten kom som tingretten til at det forelå en ulovlig direkte anskaffelse, at kontrakten skulle kjennes uten virkning for fremtidig kontraktsforpliktelser, og at kommunen pliktet å betale overtredelsesgebyr og erstatning for negativ kontraktsinteresse.

Kraftlinjeskjønn

Overskjønn 13. september 2019 (LH-2019-10873-2)

Hålogaland lagmannsrett avholdt sommeren 2019 overskjønn – kraftledningsskjønn – på strekningen Ofoten transformatorstasjon i Nordland til Balsfjord transformatorstasjon og derfra videre til Reisadalen i Troms. Saksøker var Statnett som bygger ny 420 kV kraftledning på strekningene. Saksøkt for lagmannsretten var ni reinbeitedistrikter og en privat rettighetshaver i utmark. Det medgikk 17 rettsdager til forhandlingene, og partene var representert av til sammen 11 advokater.

Den nye 420 kV kraftledningen videreføres til Skaidi transformatorstasjon og derfra til Hammerfest transformatorstasjon. Nord-Troms tingrett vil sommeren 2020 behandle skjønssak til fastsettelse av erstatning på strekningen Reisadalen-Skillemo (Alta) der i alt 16 reinbeitedistrikter er berørt. Skjønn på strekningen videre fra Skillemo – Skaidi transformator, der reindriftsinteresser også er berørt, vil mest sannsynlig bli behandlet i 2021. Kraftledningsprosjektet vil således kunne lede til omfattende overskjønn for Hålogaland lagmannsrett i årene som kommer.

Straffesaker

Både de domfelte og påtalemyndigheten kan anke til lagmannsretten over straffedommer avsagt av tingretten. Anken kan rette seg mot bevisbedømmelsen, lovanvendelsen, saksbehandlingen og/eller straffutmålingen. Den som er fornærmet ved en straffbar handling kan ikke selv anke straffesaken dersom han eller hun er misfornøyd med tingrettens dom. Fornærmede kan imidlertid anke særskilt over erstatningskrav som er behandlet i tingretten. Slik anke følger reglene om anke over sivile dommer hvis ikke straffesaken også skal behandles på nytt.

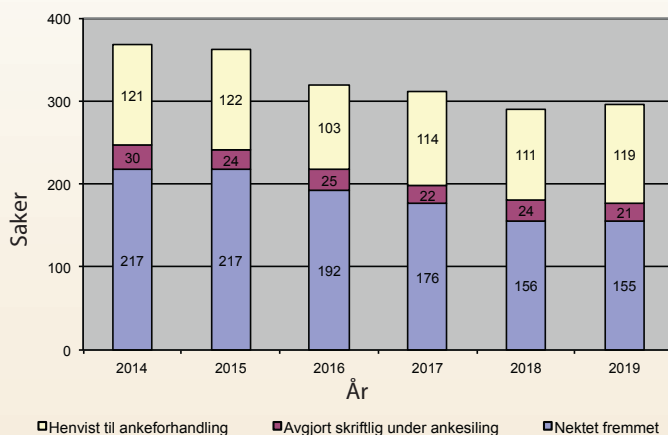
I 2019 fikk lagmannsretten inn 291 anker over dommer i straffesaker. Andelen saker som gjelder alvorlige straffbare forhold og saker som ofte er arbeidskrevende, f.eks. tiltale for mishandling i nære relasjoner, sedelighetsforbrytelser, grove narkotikasaker med flere tiltalte og saker med internasjonal forankring, har økt de siste årene og var i 2019 på samme nivå som i 2018.

Lagmannsretten behandler også partenes anker over kjennelser og beslutninger fra tingretten, blant annet avgjørelser om førerkort-beslag, varetektsfengslinger og besøksforbud. I 2019 behandlet lagmannsretten 137 slike saker, hvorav 77 gjaldt varetektsfengsling.

Den som i tingretten er domfelt for et alvorlig forhold med strafferamme over seks års fengsel, har krav på å få sin anke behandlet i lagmannsretten. Anke over forhold med strafferamme inntil seks år kan nektes fremmet dersom lagmannsretten enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre frem. Etter en lovendring som trådte i kraft ved årsskiftet 2019/2020 kan alle anker nå nektes fremmet til ankeforhandling dersom retten enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem. Dersom tingrettens dom gjelder en eller flere handlinger hvor påtalemyndigheten ikke har påstått og tingretten heller ikke har idømt annen reaksjon enn bot, inndragning og/eller tap av førerrett, kan anke bare fremmes for lagmannsretten dersom det foreligger særlige grunner til det. En beslutning om å nekte å fremme en anke, eventuelt å gi samtykke til ankeforhandling, behandles skriftlig av tre dommere.

I 2019 ble 29 % av ankene i saker med strafferamme inntil seks års fengsel og bøtesakene henvist til ankeforhandling. I tillegg kommer ankene i saker med strafferamme over seks år, slik at totalt 43 % av ankene ble henvist til ankeforhandling. Lagmannsretten kan etter den skriftlige behandlingen av tre dommere i visse tilfeller avgjøre saken direkte i stedet for å henvise anken til ankeforhandling. I 2019 ble 8 % av ankene avgjort på slik måte i stedet

Straffesaker behandlet – og andel henvist til ankeforhandling

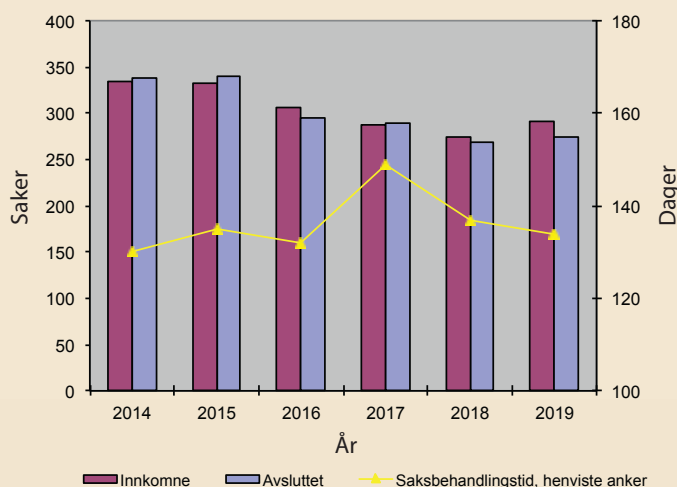

for å bli henvist til ankeforhandling. Totalt – av alle straffesaks-ankene som kom inn til lagmannsretten i 2019 – ble altså 51 % enten henvist eller avgjort på annen måte enn ved nektelse.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for straffesaker behandlet i ankeforhandling var i 2019 134 dager. Dette er en liten, men gledelig, reduksjon fra 2018.

I 2019 behandlet lagmannsretten til sammen 111 straffesaker i ankeforhandling. Av disse gjaldt 57 saker med strafferamme over seks år. I 44 av sakene behandlet lagmannsretten bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.

Straffesaker

Lagmannsretten har i 2019 behandlet flere straffesaker som har reist særlige strafferettslige problemstillinger.

Sak om krenking av privatlivets fred

Dom 2. april 2019 (LH-2019-1192)

En mor som var i konflikt med barnevernet som følge av overtakelse av omsorg for sin åtte år gamle datter, hadde publisert bilder og videoklipp som viste datteren i sårbare situasjoner, egne referater av samtaler med datteren og brev fra barnevernet med vurderinger av datteren, på sosiale medier. Lagmannsretten kom til at handlingen rammes av straffeloven §267 om brudd på privatlivets fred. Verken datteren eller moren kunne samtykke til offentliggjøring slik at denne ikke ble rettsstridig. Lagmannsretten gjorde ingen endringer i boten, som tingretten hadde fastsatt til 10 000 kroner. Tiltaltes anke ble forkastet av Høyesterett (HR-2019-2038-A).

Gjenbruk av forklaringer i lagmannsretten

Foto: Bjørnar Eirik Stokkan

Sak om kjøp av sexdukke

Dom 16. mai 2019 (LH-2018-194732)

En mann var tiltalt for å ha kjøpt en dukke på internett som fremsto som et barn med oral, vaginal og anal kroppsåpning. Dukken var markedsført som et sexleketøy. Lagmannsretten fant det klart at dukken hadde slike karakteristiske trekk at den innebar en seksualisering av barn, som er straffbart etter straffeloven § 311. Tiltalte anførte at dukken likevel ikke kunne rammes av vilkåret om «fremstilling» som seksualiserer barn. Lagmannsretten kom til at handlingen rammes av lovens formulering og at det var tilstrekkelig klar hjemmel til å ilegge straff. Straffen, som også omfattet andre forhold, ble satt til betinget fengsel i 60 dager og bot på 10 000 kroner. Tiltaltes anke ble forkastet av Høyesterett (HR-2019-1715-A).

Sak om hatefulle ytringer

Dom 24. mai 2019 (LH-2019-36965)

En mann var tiltalt for å ha fremsatt hatefulle ytringer overfor samer. For lagmannsretten var hovedspørsmålet om en omfattende kommentar med ulike sjikanøse påstander, som tiltalte hadde lagt ut på facebook-siden til en avis, var diskriminerende eller hatefull slik disse begrepene er definert i straffeloven §185. Etter en konkret vurdering kom lagmannsretten til at de objektive vilkårene i §185 var oppfylt. Et flertall av rettens medlemmer fant det bevist at tiltalte hadde handlet grovt uaktsomt. Straffen ble satt til betinget fengsel i 18 dager og bot på 15 000 kroner. Dommen ble ikke anket til Høyesterett og er rettskraftig.

Sjøvegan-saken

Dom 16. oktober 2019 (LH-2019-78980)

Saken gjaldt tiltale for voldtekt og drap på en kvinne i 50-årene, og påfølgende brannstiftelse, på Sjøvegan i Salangen i juli 1998. Tiltalte ble pågrepet og siktet først 20 år senere. Tiltalte ble i tingretten kjent skyldig og domfelt til fengsel i 11 år, men både han og påtalemyndigheten anket saken til lagmannsretten. I tillegg til skyldspørsmålet reiste saken spørsmål om tiltaltes alder på gjerningstidspunktet. Lagmannsretten kom, i motsetning til tingretten, til at tiltalte utvilsomt var over 18 år da handlingene ble begått, og straffen ble fastsatt til fengsel i 17 år. Avdødes voksne barn ble hver tilkjent oppreisningserstatning med 300 000 kroner. Saken gikk over tre uker i lagmannsretten og ca. 40 forklaringer for tingretten ble gjenbrukt ved avspilling i lagmannsretten. Tiltaltes anke til Høyesterett ble nektet fremmet.

Kompetansesarbeid

Kvaliteten på lagmannsrettens arbeid er avhengig av felles innsats fra dyktige ansatte.

Dommere fra lagmannsretten deltar i internasjonalt dommerarbeid, lovutvalg, Domstolkommisjonen, Domstoladministrasjonens og Dommerforeningens styre, Innstillingsrådet for dommere, Tilsynsutvalget for dommere og kurs og seminarer, som deltakere eller forelesere. Særlig kan nevnes at lagdommer Nils Asbjørn Engstad er mangeårig medlem og tidligere president for Europarådets rådgivende dommerkomité, leder av Utmarkdomstolen for Finnmark, tidligere leder for Den Norske Dommerforening og nå medlem av Domstolkommisjonen. Lagdommer Vidar Stensland er ved siden av sitt arbeid i lagmannsretten, dommer i konstitusjonsdomstolen knyttet til krigsforbryterdomstolen for Kosovo i Haag.

Hvert fjerde år har dommerne en måned studiepermisjon. Saksbehandlere og utreder deltar i forskjellige organisasjonsutvalg og fagkurs.

Samling for brukerstøtten i lagmannsrettene

Foto: Hilde Jorunn Hanssen

Hålogaland lagmannsrett arrangerte i 2019 en to-dagers samling på Sommarøy for brukerstøttene i alle lagmannsrettene. Tema for møte var vedlikehold og videreutvikling av domstolenes saksbehandlingssystem Lovisa.

Lagmannsretten arrangerer hvert år en felles studiereise eller et internseminar hvor alle ansatte er med. Høsten 2019 gjennomførte vi en tre-dagers studiereise til København, med besøk hos retten på Frederiksberg, byretten i København og Vestre Landsret. Vi hadde et meget godt faglig og sosialt utbytte av reisen.

Lagmannsrettens internutvikling skjer gjennom arbeidet med sakene. For å kunne dra nytte av de gevinster som ligger i den digitale utviklingen sørger vi samtidig for opplæring og praktisering av nye digitale arbeidsmåter. Å arbeide i lagmannsretten er å delta i et kontinuerlig kompetanseprosjekt.

Lagdommer Susann Funderud Skogvang har i flere år arbeidet for bevisstgjøring og økt kunnskap om urfolks juridiske rettigheter. I 2019 fikk hun jusstudentenes menneskerettspris for dette arbeidet, og hun ferdigstilte i sin studiepermisjon veileder for behandling av samiske saker i domstolene. Veilederen ble lansert på domstol.no i februar 2019. Formålet med veilederen er å bidra til å sikre at domstolene i sitt arbeid med samiske saker har den samme grundighet og høye kvalitet som i øvrige saker. I tillegg til Skogvang har lagdommer Engstad bidratt til utarbeidelse av veilederen sammen med Samisk forum for domstolene.

Susann Funderud Skogvang

Hålogaland lagmannsrett er en del av forvaltningsområdet for samisk språk. I forvaltningsområdet for samisk språk, er samisk og norsk likestilte språk, og enhver har utvidet rett til bruk av samisk i rettsvesenet. Det er tre samiske språk i Norge (nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk). Det er generelt få samisktalende tolker registrert på tolkeportalen, og foreløpig er det kun tolker med kompetanse i nordsamisk. I 2019 ble det, i sju saker for lagmannsretten, brukt 14 tolker som tolket nordsamisk.

I Norge drives reindrift over et område på ca. 145 000 km², tilsvarende ca. 45 % av fastlands-Norge. Det tradisjonelle samiske reinbeiteområdet er inndelt i 11 forskjellige hovedområder som benyttes av norske reindriftsutøvere, hvorav åtte ligger innenfor Hålogaland lagsogn. I tillegg bruker svenske reindriftsutøvere deler av indre Troms som sommerbeiteområde, også dette i vårt område. Hålogaland lagmannsrett har i 2019 behandlet fem sivile saker vedrørende reindrift. Det kan oppstå særskilte samerettslige spørsmål også i andre sakstyper.

Samarbeid med andre aktører, åpenhet og tilgjengelighet

Lagmannsretten er avhengig av samarbeid med mange aktører.

Meddommere som påtar seg det krevende samfunnsoppdraget det er å delta i avgjørelse av rettssaker, er helt sentrale i norsk rettspleie. 622 meddommere er valgt for å kunne delta i ankeforhandlinger i straffesaker i Hålogaland lagmannsrett. Meddommere og fagkyndige meddommere deltar også i enkelte ankeforhandlinger i sivile ankesaker, blant annet i ankeforhandling i saker etter barnevernloven.

I flere rettssaker er det behov for at godt kvalifiserte sakkyndige medvirker til å danne grunnlag for lagmannsrettens avgjørelse av saken. I 2019 ble det brukt til sammen 50 rettsoppnevnte sakkyndige, hovedsakelig i straffesaker, barnevernssaker og foreldretvistsaker. Det ble brukt 16 fagkyndige meddommere, de fleste i barnevernssaker og saker om tvunget psykisk helsevern, og 11 arbeidslivskyndige meddommere i arbeidsrettssaker.

Lagmannsretten har et godt samarbeid med advokatforeningene og statsadvokatembetene i lagdømmet. Lagmannsretten, påtalemyndigheten og faste forsvarere møtes jevnlig for å gjennomgå rutiner for gjennomføring av berammelser, saksforberedelse og ankeforhandling. I april 2020 skal lagmannsretten og advokatforeningene sammen arrangere en aktørkonferanse med fokus på behandlingen av sivile saker.

Lagmannsretten har også jevnlig møter med sorenskriverne i lagdømmet om kvalitet i saksforberedelsen før oversendelse av ankesaker. Våren 2019 arrangerte vi tilsvarende møte med jordskifterettslederne.

I mange rettssaker er det behov for tolk. Høy kvalitet på tolkingen styrker rettssikkerheten til de involverte som ikke forstår eller kan gjøre seg forstått på norsk. Tolken må være godt kvalifisert og tolkeutstyret i rettssalene må være funksjonelt og ha god kapasitet. I 2019 ble det brukt 45 tolker i 41 ankeforhandlinger. Det ble tolket på 17 språk. Samisk, arabisk og engelsk var språkene som ble brukt i flest saker.

Det er opprettet vitnestøtteordninger ved flere domstoler i lagdømmet, i samarbeid med Røde Kors. Et trygt vitne er et godt vitne, og vitnestøtteprogrammet vil kunne lette belastningen for det enkelte vitne og styrke rettssikkerheten. Undersøkelser viser at ordningen vurderes som positiv. I 2019 var det i Tromsø seks aktive vitnestøtter, som bisto til sammen 77 vitner.

Service og samhandling er satsingsområder i domstolene. Lagmannsretten tar flere ganger i året imot skoleklasser og studenter som ønsker å besøke domstolen og følge ankeforhandlinger. Vi tar også imot andre besøksgrupper og kolleger fra andre land som ønsker å besøke oss.

Pressen spiller en viktig rolle ved kontroll med og formidling av domstolenes gjennomføring av sakene som behandles. Lagmannsretten forsøker å legge til rette for gjennomføring av pressens oppdrag, og praktiserer mer offentlighet i den grad det lar seg gjøre ut fra de kryssende hensyn i den enkelte sak.

Lagmannsretten har egen hjemmeside og egen facebook-profil, hvor det legges ut nyheter fra lagmannsretten, artikler og annet som berører domstolene.

Lagmannsretten og juridisk fakultet ved Universitetet i Tromsø samarbeider ved at noen dommere underviser, veileder og har sensur. I deler av 2019 har vi hatt to universitetsansatte jurister konstituert som dommere. Lagmannsretten tar hver høst mot juss-studenter som i forbindelse med studiet hospiterer hos oss i fire uker.

Lunsj i Københavns Byret

Foto: Bjørnar Eirik Stokkan